

APLICATIU

GUIA DOCENT

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

Guia docent
Titulacions de Grau i de Màster

1. Dades de l'assignatura

Nom de l'assignatura	TEXTOS LLATINS
Codi	016238
Crèdits ECTS	6
Curs i període en el que s'imparteix	Primer curs, segon semestre
Horari	Dijous d'11.30 a 13.00 i divendres 08.30 a 10.00
Lloc on s'imparteix	Filosofia i Lletres
Llengües	català

Professor/a de contacte	
Nom professor/a	Joan Carbonell Manils
Departament	Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana
Universitat/Institució	UAB
Despatx	B7-140
Telèfon (*)	935812442
e-mail	Joan.carbonell@uab.cat
Horari d'atenció	Dj. 09.30 a 11.30; dv. (prèvia cita): 10.00 a 13.00

2. Equip docent

Nom professor/a	Joan Carbonell Manils
Departament	Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana
Universitat/Institució	UAB
Despatx	B7-140
Telèfon (*)	935812442
e-mail	Joan.carbonell@uab.cat
Horari de tutories	Dj. 09.30 a 11.30; dv. (prèvia cita): 10.00 a 13.00

(Afegeu tants camps com sigui necessari)
(*) camps optatius

3.- Prerequisits

S'entén que l'estudiant ha assimilat la morfologia nominal i verbal bàsica i la sintaxi bàsica dels casos en l'assignatura prèvia *Gramàtica Llatina* (primer semestre).

4.- Contextualització i objectius formatius de l'assignatura

Aquesta assignatura és la continuació lògica de l'assignatura "Gramàtica Llatina" que els estudiants han hagut de cursar el primer trimestre del primer curs. És la primera assignatura del Grau, que té com a objectiu principal enfrontar-se a la comprensió del contingut d'un text llatí. Després d'haver consolidat els coneixements gramaticals bàsics en l'assignatura cursada en el primer semestre, és hora de mostrar que els han assolit, a través de reconèixer-los en textos de dificultat mitjana. Així mateix, també és el moment d'iniciar-los en el comentari filològic.

Els objectius concrets a aconseguir per part de l'estudiant, que concreten i desglossen les competències específiques que hem fet constar el l'apartat corresponent, formulats en termes de capacitats són els que segueixen. L'estudiant, en acabar el semestre, haurà de ser capaç de:

1. Aplicar les tècniques que permeten la comprensió ràpida del text llatí.
2. Traduir una quantitat aproximada de 15 línies d'un text en prosa en 1.30h.
3. Fer un comentari gramatical d'un text en prosa (i eventualment en vers), a partir de qüestions proposades pel professor.
4. Conèixer amb un cert grau de minuciositat l'argument de *Les Metamorfosis* d'Ovidi i saber-ne relacionar temes, personatges i tòpics amb aspectes de la seva tradició posterior.

5.- Competències i resultats d'aprenentatge de l'assignatura

Competència	CE1. Analitzar i aplicar els coneixements gramaticals adquirits a l'anàlisi i comprensió dels textos llatins
Resultats d'aprenentatge	Comprensió del contingut de textos llatins de Nepot, Cèsar i Marcial. Adquisició de tècniques de comprensió del text que vagin més enllà de l'anàlisi gramatical. Aplicació als textos dels conceptes gramaticals teòrics.
Competència	CE4. Interpretar textos llatins, escrits en prosa i en vers, aplicant el mètode filològic
Resultats d'aprenentatge	Capacitat de fer un comentari lingüístic dels textos proposats. Capacitat de fer comentaris <i>de realia</i> dels textos proposats.
Competència	CE13. Aplicar tant els coneixements com la capacitat d'anàlisi en la resolució de problemes relatius a la filologia clàssica
Resultats d'aprenentatge	Adquisició de coneixements en relació al contingut de <i>Les Metamorfosis</i> d'Ovidi, llegides en traducció. Capacitat d'identificar el contingut de <i>Les Metamorfosis</i> d'Ovidi (temes, personatges, tòpics...) en diferents realitzacions posteriors de la cultura occidental (arts plàstiques i literatura).

6.- Continguts de l'assignatura

I. TEXTOS.

- Prosa. Selecció de textos de Corneli Nepot:
Vida de M. Porci Cató; Vida d'Hanníbal.
- Poesia. Selecció de textos de Valeri Marcial:
Epigrames I 10; 19; 47; 57; 61; 71; 73; 83; 109; 110.
II 21; 26; 33; 41; 48; 62; 89.
IX 10; 14; 46; 57; 70; 80; 81; 97.
XIII 48; 58; 74; 77; 92; 118.
- Prosa. Selecció de textos de Juli Cèsar:
De bello Gallico IV 1-3; 20-25; 38.
VI 9-11; 13-14; 16-17; 19; 25-28
De bello civili I 7-8; 14; 27; 41-42; 84.
II 19; 36.

II. GRAMÀTICA.

Morfologia nominal i verbal.

S'insistirà en les qüestions següents:

- Formes verbals perifràstiques.
- Formes d'infinitiu.
- Formes de gerundi / gerundiu.
- Imperatiu.
- Formes irregulars dels verbs *uolo*, *nolo* i *malo*.

Sintaxi dels casos.

S'insistirà en la sintaxi casual d'ús específic.

- Acusatiu: extensió; direcció; acusatiu doble (predicatiu).
- Genitiu: de preu o estima; de qualitat; partitiu; possessiu.
- Datiu: possessiu; complement d'adjectius; datiu doble; agent.
- Ablatiu: de qualitat; comparatiu; complement d'adjectius.
- Locatiu.
- Grau comparatiu de l'adjectiu.
- Complement predicatiu del subjecte i del complement directe.
- Complement de règim verbal.

Sintaxi de l'oració simple.

- Ús del subjuntiu en oració independent.
- Interrogatives directes.
- Construccions personals de l'infinitiu.
- Construccions de participi.

Sintaxi de l'oració complexa.

S'insistirà en els següents punts:

- Oracions completives: *ut /ne*; *quod*; *quin*; construccions d'infinitiu,; interrogatives indirectes.
- Oracions adverbials temporals.
- Oracions adverbials causals: *quod*; *cum*; *quia*.
- Oracions adverbials finals: *ut/ne*; *quo*. Construccions que expressen finalitat: AD+ Gerundi / gerundiu; Gerundi / gerundiu amb CAUSA; *supí* amb verbs de moviment; adjectiu verbal en *-urus*; *relatiu+subjuntiu*.
- Oracions adverbials consecutives; *ut / ut non*; *quin*.
- Oracions adverbials comparatives: *ut*; *tantum... quantum*; *magis... quam / -ius... quam*.
- Oracions adverbials condicionals.
- Oracions adverbials concessives.

III. NOCIONS BÀSIQUES DE MÈTRICA LLATINA.

S'explicaran les nocions imprescindibles que ajudin a analitzar els poemes seleccionats de Valeri Marcial, especialment pel que fa a l'hexàmetre i el díptic elegíac.

IV. LES METAMORFOSIS D'OVIDI.

7.- Metodologia docent i activitats formatives

Les classes presencials seran eminentment pràctiques. El professor dedicarà temps a:

1. Llegir i traduir la selecció de textos proposada.
2. Proporcionar als estudiants mecanismes que els permetin augmentar progressivament el volum de text traduït.
3. Corregir els textos traduïts diàriament pels i per les estudiants individualment.
4. Comentar el contingut lingüístic dels textos traduïts.
5. Explicar continguts *de realia* que ajudin a contextualitzar el text.

L'estudiant s'haurà de responsabilitzar de dur diàriament el text proposat per a la traducció i de la lectura personal de *Les Metamorfosis* d'Ovidi.

Es parteix de la base que l'estudiant ha de dedicar un total de 150 hores a aquesta assignatura (6 ECTS x 25h. crèdit), repartides entre activitat dirigida i supervisada, activitat autònoma i activitat d'avaluació.

TIPUS D'ACTIVITAT	ACTIVITAT	HORES	RESULTATS D'APRENTATGE
-------------------	-----------	-------	------------------------

Dirigides (33,3%)

Traducció i comentari filològic de l'antologia de textos proposada.	40 h	Aplicar les tècniques que permeten la comprensió ràpida del text llatí. Ser capaç de veure el text com un missatge unitari, on, a més dels components gramaticals, n'hi ha de culturals, polítics, socials, etc.
Explicació teòrica dels conceptes gramaticals d'acord amb la seva aparició en els textos.	10 h	Consolidar la morfosintaxi llatina, amb èmfasi especial a aquella que caracteritza els textos proposats per traduir (v. programa)
TOTAL	50 h	

Supervisades (16,6%)

Supervisió d'exercicis periòdics de traducció resoltos pels estudiants.	10,5 h	Ser capaç de reconèixer els errors propis i entendre les causes que els han provocat.
Exercicis de control a l'aula	9 h	
Tutories	5,5 h	
TOTAL	25 h	

Autònomes (50%)

Preparació de la traducció dels textos proposats.	40 h	Aplicació personal del coneixement gramatical adquirit als textos.
Resolució d'exercici periòdics	10 h	Aplicació personal del coneixement gramatical adquirit als textos.
Lectura de l'obra d'Ovidi, <i>Les Metamorfosis</i> .	10 h	Relacionar el contingut de fragments de <i>Les Metamorfosis</i> d'Ovidi amb aspectes de la seva tradició posterior

Elaboració del dossier gramatical	5 h	Reconèixer estructures morfosintàctiques i de fer-ne una classificació adequada.
Estudi de la morfologia i la sintaxi	10 h	
TOTAL	75 h	

8.- Avaluació

L'avaluació de l'estudiant es farà a partir de la recollida de les evidències següents:

- Resolució d'exercicis. Amb una periodicitat regular, l'estudiant haurà de resoldre per escrit individualment o en grup exercicis breus o de respondre qüestions, en què demostrï la comprensió i aplicació dels continguts explicats a les classes presencials. Aquests exercicis seran corregits a classe i, si escau, en les sessions personals de tutoria.
- Control de lectura de *Les metamorfosis* d'Ovidi. Aquests exercicis seran corregits a classe.
- Intervenció i participació a les sessions presencials.
- Dues proves finals de traducció d'un text no vist a classe (prosa / poesia).
- Valoració del dossier gramatical.

Procediment	Criteris d'avaluació	Pes
Resolució individual d'exercicis diversos.	Encert en les respostes. Justificació de les respostes. Els treballs lliurats fora del termini màxim establert no seran tinguts en compte.	20%
Control de lectura de <i>Les metamorfosis</i> .	Encert en les respostes. Capacitat de transferir els coneixements adquirits amb la lectura de l'obra a realitats diferents a la pròpia obra.	15%
Intervenció i participació a les sessions presencials	Respostes adequades a preguntes del professor; aportacions pròpies sobre els temes que es tractin. La intervenció a través de preguntes que impliquin aclariments per part del professor no serà objecte d'avaluació.	10%
Prova final de traducció d'un text no vist en prosa (Nepot o Cèsar)	Comprensió del sentit general del text i de cadascuna de les frases. Anàlisi gramatical. Precisió i correcció en l'ús de la llengua de la traducció.	40%
Prova final de traducció d'un text no vist de Marcial	Comprensió del sentit general del text i de cadascuna de les frases. Anàlisi gramatical. Precisió i correcció en l'ús de la llengua de la traducció.	10%
Presentació del dossier gramatical.	Grau d'exhaustivitat.	5%

Si el professor té dues o més evidències singulars de l'estudiant (treballs, controls i/o proves), aquest ja no podrà ser qualificat com a "no presentat". Així, doncs, tot / tota estudiant que hagi presentat dues o més evidències serà qualificat en l'escala de suspens fins a excel·lent (MH).

Tanmateix, per estar en condicions de superar l'assignatura, l'estudiant, com a mínim, haurà d'haver:

- Realitzat una de les dues proves finals de traducció d'un text no vist a classe (Nepot o Cèsar / Marcial) i haver obtingut una qualificació ≥ 4 .
- Presentat puntualment, com a mínim, un 80% dels exercicis periòdics.
- Realitzat el control de lectura de dues parts de *Les metamorfosis*.

En la prova de reavaluació, que serà programada per l'Equip de Deganat de la Facultat només es podran recuperar les proves de traducció corresponents a Nepot i/o Marcial, és a dir un 50% de la qualificació final.

ACTIVITATS D'AVUACIÓ

HORES

RESULTATS D'APRENTATGE

Control de lectura dels llibres I – V de <i>Les Metamorfosis</i> .	Dv. 23-03-12 (1.30h)	Coneixement de l'argument de l'obra. Capacitat de transferir els coneixements adquirits amb la lectura de l'obra a realitats diferents a la pròpia obra.
Control de lectura dels llibres VI – X de <i>Les Metamorfosis</i> .	Dv. 27-04-12 (1.30h)	Coneixement de l'argument de l'obra. Capacitat de transferir els coneixements adquirits amb la lectura de l'obra a realitats diferents a la pròpia obra.
Control de lectura dels llibres XI – XV de <i>Les Metamorfosis</i> .	Dv. 01-06-12 (1.30h)	Coneixement de l'argument de l'obra. Capacitat de transferir els coneixements adquirits amb la lectura de l'obra a realitats diferents a la pròpia obra.
Presentació del dossier gramatical.	Dv. 01-06-12 (1.30h)	Capacitat de classificar correctament els exemples de morfosintaxi que són objecte de comentari a classe en una graella distribuïda pel professor a l'inici del curs.
Prova de traducció d'un text no vist de Marcial.	Dj. 07-06-12 (1.30h)	Comprensió del sentit d'un text poètic, similar als treballats a classe. Resolució de qüestions gramaticals que evidencin l'assoliment dels conceptes morfosintàctics.
Prova de traducció d'un text no vist de Nepot / Cèsar	Dv. 08-06-12 (1.30h)	Comprensió del sentit d'un text en prosa, similar als treballats a classe. Resolució de qüestions gramaticals que evidencin l'assoliment dels conceptes morfosintàctics.

9- Bibliografia i enllaços web

1. Manuals de sintaxi llatina:

- Valentí, E., *Sintaxi llatina*, ed. Curial, Barcelona, 1979 [revisada per P. L. Cano]
- Ernout, A. – Thomas, F., *Syntaxe Latine*, ed. Klincksieck, Paris, 1953².

2. Manual de mètrica llatina.

- Ceccarelli, L., *Prosodia y métrica del latín clásico*, ed. Universidad de Sevilla, Sevilla 1999.

3. Diccionaris / Manuals de literatura (de consulta).

- Howatson, M. C., *Diccionario de la literatura clásica*, ed. Alianza, Madrid 1991.
- Codoñer, C. (ed.), *Historia de la Literatura Latina*, ed. Càtedra, Madrid, 1997.
- Bieler, L., *Historia de la literatura romana*, ed. Gredos, Madrid, 1971.

4. Traduccions de *Les metamorfosis* d'Ovidi (selecció).

Al català:

- 3 vols. Traducció de Adela Mª Trepà i Anna Mª de Saavedra. Ed. Fundació Bernat Metge. Barcelona 1929.1932.
- 2 vols. Introducció, traducció i notes de Ferran Aguilera i Puentes. Ed. La Magrana. Barcelona, 1994.
- Traducció de Jordi Parramon i Blasco. Ed. Quaderns Crema. Barcelona, 1996.

Al castellà:

- 3 vols. Texto revisado y traducido por Antonio Ruiz de Elvira. Ed. CSIC. Madrid 1994-
- Edición de Consuelo Álvarez y Rosa Ma Iglesias ; traducción de Consuelo Álvarez y Rosa Ma Iglesias. Ed. Càtedra. Madrid, 1995.
- Traducción, introducción y notas de José Carlos Fernández Corte y Josefa Cantó Llorca. Ed. Gredos. Madrid, 2008.

10.- Programació de l'assignatura

GRUP/S: 1

La programació de l'assignatura ja queda prou explicitada en els objectius, el programa i el desglossament i la periodització de les activitats d'aprenentatge.

ACTIVITATS D'APRENTATGE

DATA/ES	ACTIVITAT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENTATGE
Tots els dies de classe, excepció feta dels dedicats a l'avaluació.	Traducció diària dels diferents fragments proposats en l'antologia, que els estudiants individualment o en grup han de preparar a casa.	Aula	Antologia de textos	
Sessions de tutoria periòdiques	Comentari individual, si escau, dels exercicis lliurats i prèviament corregits a classe de forma general.	Despatx B7-140	Antologia de textos	

LLIURAMENTS¹

¹ Els dies de lliurament i el contingut dels exercicis poden variar en funció del ritme de la classe. En qualsevol cas, qualsevol canvi serà anunciat amb temps, tant a les sessions de classe com en el CV.

DATA/ES	LLIURAMENT	LLOC	MATERIAL	RESULTATS D'APRENENTATGE
01-03-2012	Exercici 1	Aula / Tramesa CV	Qüestions de comprensió i gramàtica referides a Nepot.	Apropament a un text llatí no a partir de la sintaxi, sinó del lèxic i del coneixement del català/castellà.
08-03-2012	Exercici 2	Aula / Tramesa CV	Qüestions de comprensió i gramàtica referides a Nepot.	Apropament a un text llatí a partir de del lèxic i del coneixement del català/castellà. Pràctica de les principals partícules interrogatives.
22-03-2012	Exercici 3	Aula / Tramesa CV	Qüestions de comprensió i gramàtica referides a Nepot.	Reconeixement de les característiques d'un text en vers.
12-04-2012	Exercici 4	Aula / Tramesa CV	Traducció de diversos epigrames de Marcial.	Relectura del text i resposta a preguntes de comprensió.
19-04-2012	Exercici 5	Aula / Tramesa CV	Qüestions de comprensió i gramàtica referides a Marcial.	Reconeixement en el text de les oracions interrogatives llatines a partir de característiques morfològiques.
03-05-2012	Exercici 6	Aula / Tramesa CV	Qüestions de comprensió i gramàtica referides a Cèsar.	Reconeixement de les característiques d'un text en vers.
11-05-2012	Exercici 7	Aula / Presencial	Exercici de traducció d'un text de Cèsar.	Reconeixement en el text de les construccions de l'ús de les formes de gerundi i gerundiu, amb atenció especial als girs que indiquen finalitat.
08-06-2012	Lliurament dossier gramatical	Aula / Tramesa CV	Dossier gramatical elaborat pels estudiants a partir dels exemples dels textos que han estat objecte de traducció i comentari a classe.	Valoració de la feina diària i continuada que suposa elaborar un dossier on es recullen els exemples gramaticals que han estat objecte de comentari a classe durant tot el semestre.